

программа активизации экологического аудита. Рассмотрены задачи, которые необходимо решить для реализации направлений экологического развития экологического аудита.

Ключевые слова: экологический аудит, программа, активизация, стимулирование.

Akulenko V. L., Prigara I. A. Activation environmental audit at the regional level.

In the article the incentives revitalization process of environmental audit. The scheme of the revitalization process of environmental audit program and enhance regional environmental audit. The problem to be solved to implement environmental development trends of environmental auditing.

Key words: environmental audit, program, activation, stimulation.

УДК 332.14:330.1(477)

Жукова Н. В.

Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД)

ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МАЛИХ МІСТ В СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті розглянуто загрози та виклики забезпечення сталого розвитку малих міст у системі регіональної економічної безпеки України. Проаналізовано зміст категорій “загроза” та “ризик”, виокремлено основні внутрішні та зовнішні загрози на регіональному рівні. Досліджено особливості викликів безпечного економічного зростання малих міст України та їх зв'язок з загально-регіональними викликами. Доведено вплив синергетичного ефекту сталого розвитку малих міст як потужного фактору протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Ключові слова: сталий розвиток, регіональна економічна безпека, загрози, ризики, мале місто, виклики, синергетичний ефект.

Забезпечення економічної безпеки держави є одним із найактуальніших питань досліджень у сучасній економічній літературі. Загальнодержавний рівень економічної безпеки визначається рівнем безпеки регіональних систем, а процес гарантування економічної безпеки держави реалізується на основі врахування і дотримання безпеки регіональних складових. У теперішній час регіон стає головним суб'єктом економічних та політичних відносин, саме тому необхідно приділяти увагу не тільки формуванню економічної безпеки країни в цілому, але й її регіонів як основних складових цієї безпеки.

Економічна безпека на регіональному рівні розглядається як стан економіки регіону в певний момент часу та як сукупність таких властивостей регіональної економічної системи, які забезпечують сталий економічний розвиток та досягнення інтересів регіону в межах національної економіки [1]. Одним з важливих напрямів практичної реалізації політики регіональної економічної безпеки є становлення і розвиток окремих територій, зокрема, великих та малих міст, селищ та сільської місцевості, прикордонних та транскордонних територій.

Економічна безпека малих міст є критичним фактором для розвитку регіональної економіки України, формування та розвитку її людського та інноваційного капіталу. Адже малі міста є зв'язуючою ланкою між великими містами та віддаленими сільськими територіями, вони відіграють важливу роль у сприянні інтеграційних

зв'язків та стримують депопуляцію сільських територій, з одного боку, і перенаселення великих міст, з іншого. Під економічною безпекою малого міста ми розуміємо внутрішню здатність, наявність власного внутрішнього економічного, екологічного, соціального, інформаційного, інституціонального потенціалу, що забезпечує тривалий безпечний і стабільний розвиток малого міста в умовах кризи.

Забезпечення соціально-економічного сталого розвитку малого міста безпосередньо пов'язане із можливістю протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам економічної системи міста. Виокремлення та систематизація таких загроз, аналіз особливостей їх впливу на економічну безпеку малого міста є вельми необхідним у сучасних реаліях.

Дослідженню змісту, сутності, стану, ролі та місця економічної безпеки країни, її складових, що формують економічну безпеку, приділено достатньо уваги у вітчизняній науці. Проблеми економічної безпеки держави аналізувалися в працях вітчизняних вчених: І. Бінька, З. Варналія, О. Власюка, В. Геєця, М. Єрмошенка, В. Мунтіяна, Г. Пастернак-Таранушенка, В. Шлемка тощо [2-8]. Питання забезпечення регіональної економічної безпеки висвітлено у роботах І. Бабця, Д. Буркальцевої, Я. Жаліло, І. Заблодської, В. Ткач та інших [1, 9-12]. Дослідженням сутності та взаємозв'язку понять “ризик” та “загроза” займалися О. Бандурка, О. Барановський, Л. Донець, Н. Нижник, Є. Олейніков тощо [13-17].

Вивченню питання субординації між економічною безпекою держави й регіону та безпекою територіальних утворень, особливо малих міст, не приділяється належної уваги, хоча саме цей вектор досліджень стає найбільш актуальним у сучасних реаліях України. Між тим, кризова ситуація в малих містах значною мірою загрожує економічній безпеці регіону, а тому дестабілізуючі чинники, які негативно впливають на економіку малого міста, можуть розповсюджуватись як на сусідні міста та регіони, так і на економіку держави в цілому. Це обумовлює інтегрований аналіз викликів, з якими стикаються малі міста у процесі впровадження стратегії сталого розвитку.

Враховуючи актуальність дослідження, **метою цієї статті** є аналіз загроз забезпечення сталого розвитку малих міст в системі регіональної економічної безпеки України. Досягнення цієї мети зумовлює вирішення низки завдань, а саме: дати визначення категорії “загроза економічної безпеки” та охарактеризувати внутрішні та зовнішні загрози на регіональному рівні; ідентифікувати основні виклики безпечного економічного зростання малих міст України; дослідити синергетичний ефект сталого розвитку на всіх рівнях життєдіяльності малого міста.

В основі економічної безпеки регіону як категорії відображаються регіональні інтереси (забезпечення і підтримка гідного рівня життя населення, раціональне використання наявного економічного потенціалу, реалізація незалежної соціально-економічної політики регіону, збалансованість та інтегрованість у фінансову систему країни) і необхідність їхнього захисту від різноманітних внутрішніх та зовнішніх загроз за умови дотримання балансу із загальнонаціональними інтересами [18, 21]. Саме випередження загроз, що зароджуються, формує комплекс заходів із забезпечення регіональної економічної безпеки.

Аналіз літератури показав, що дотепер не існує єдиного підходу до визначення категорії “загроза економічної безпеки”. Традиційно під загрозами розуміють явища та процеси, що негативно впливають на економіку країни та обмежують економічні

інтереси держави, регіонів, міст, особистості [16]. На думку Є. Олейнікова, загрозу слід розуміти як “найбільш конкретну і безпосередню форму небезпеки або сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку інтересам різних суб’єктів” [17, 10]. О. Бандурка та інші [13, 10] розглядають економічну загрозу як потенційну можливість завдання шкоди суб’єктам господарської діяльності з боку окремих чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, тобто поява загрози визначає потенційну можливість економічних втрат для суб’єкту.

Незважаючи на те, що поняття “ризик” та “загроза” є тотожними, різниця між економічним ризиком та економічною загрозою визначається зміною можливості втрати, перетворенням потенційної можливості у реальну дійсність. На думку Л. Донця [15, 7], категорію “ризик” можна визначити як небезпеку втрат ресурсів чи недоодержання доходів порівняно з варіантом, розрахованим на раціональне використання ресурсів. На нашу думку, під загрозами регіональної економічної безпеки слід розуміти сукупність факторів, що створюють негативний ефект на економічне зростання регіону, тоді як ризики регіональної економічної безпеки є результатом впливу таких загроз на стабільне функціонування регіону.

Найбільшого поширення в науці одержала класифікація загроз залежно від сфери їх виникнення. За цією ознакою розрізняють внутрішні і зовнішні загрози. Зовнішні загрози виникають за межами регіону і мають національний характер, зокрема, політичні, валютно-фінансові, економічні, правові та інші. Вони, на перший погляд, відображаючи поточний стан світової (національної) економіки, не підривають основ регіонального розвитку. Однак тривалість їхньої дії й розширення спектра взаємодії загроз ведуть до відставання регіону від інших регіонів країни у темпах росту економіки, конкурентоздатності й добробуту громадян. Внутрішні загрози – це нездатність до самозбереження й саморозвитку регіону, слабкість інноваційного потенціалу, неефективність системи управління регіоном, невміння знаходити розумний баланс інтересів при подоланні протиріч і соціальних конфліктів для знаходження найбільш безболісних шляхів розвитку регіону. Як зовнішні, так і внутрішні загрози носять динамічний характер.

В умовах глобалізації й прискорення науково-технічного прогресу кризові прояви світової економіки відображаються не тільки на стані економічної безпеки країни та регіонів, підвищуючи нестійкість їх соціально-економічної системи, але, в першу чергу, загострюють проблеми розвитку малих міст. Між тим, економічна безпека малого міста є базисом економічної безпеки регіону й країни в цілому. Адже саме на цьому рівні умовної піраміди формуються виклики сталому розвитку України.

Малі міста – це населені пункти, чисельність яких не перевищує 50 тис. чол. Такі міста відіграють значну роль у формуванні ресурсного потенціалу регіону та країни. Вони виконують транспортно-транзитні функції, виступають культурними, рекреаційними і науковими центрами місцевого рівня. На початок 2014 року в 371 малих містах України мешкало 10250,9 тис. осіб, що становить 22% від загальної чисельності населення країни [19]. Категоризація малих міст України з урахуванням чисельності населення, територіальної привабливості, соціо-економічних характеристик та просторової динаміки сприяє більш ретельному дослідженню викликів економічної безпеки.

Отже, згідно європейської типологізації ми пропонуємо наступну класифікацію

малих міст України: малі міста з високим рівнем урбанізації (населення від 25 000 до 50 000 осіб); малі міста з середнім рівнем урбанізації (населення від 10 000 до 25 000 осіб); малі урбанізовані поселення (населення від 5 000 до 10 000 осіб); малі сільські міста.

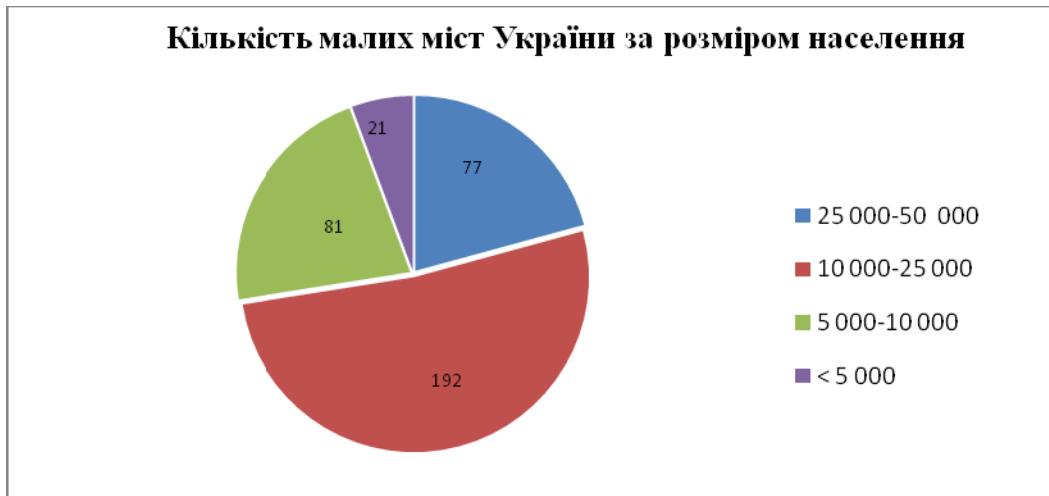

Рис. 1. Кількість малих міст України за розміром населення (станом на 2014 р.) [19].

Питання кореляції зовнішніх та внутрішніх загроз держави, регіону та окремого територіального утворення актуалізує необхідність виокремлення та дослідження таких загроз на рівні малого міста. Під загрозами економічної безпеки малого міста ми розуміємо негативні зміни в соціальному, економічному або природному середовищі малого міста, що наносять реальну або потенційну шкоду його структурним елементам, і здатні прямо або опосередковано погіршити якість життя його населення. Зовнішні загрози економічної безпеки на рівні малого міста в основному сполучаються із загрозами на регіональному рівні і відображають поточний стан країни на політичному, економічному, правовому та фінансовому рівнях. Внутрішні загрози економічної безпеки малого міста мають певні особливості, що пов'язані, насамперед, з географічним розташуванням міста, рівнем інституціонального розвитку, інвестиційно-інноваційною складовою, демографічними змінами тощо.

Розглянемо основні виклики безпечному економічному зростанню малих міст, що базуються на внутрішніх економічних загрозах.

Галузевий вимір. Нова парадигма розвитку малого міста потребує, перш за все, модернізації його економіки. Адже моновекторний промисловий розвиток, висока енергоємність та матеріалоємність продукції, низька продуктивність праці, відсталість техніко-технологічного оснащення, нерозвиненість сектору малого підприємництва призвели до закриття низки містоутворюючих підприємств малих міст, що зумовило зростання рівня безробіття та підвищення рівня криміналізації місцевого середовища. Економіка малого міста потребує структурної перебудови, що, насамперед, пов'язано з галузевою переорієнтацією його діяльності, стимулюванням ділової активності, впровадженням інвестиційних проектів, особливо, у сфері енергетичної та продовольчої безпеки.

Демографічний вимір. Забезпечення соціально-демографічної безпеки шляхом мінімізації ризиків депопуляції, старіння населення та нерегульованих міграційних процесів є однією з головних умов ефективного розвитку малого міста. Негативні наслідки фінансово-економічної кризи вплинули на зміни демографічної поведінки

(швидко зростаючі темпи абсолютного зниження чисельності населення та високий рівень старіння населення), зниження рівня народжуваності, міграційний відтік населення. Подолання демографічної кризи малих міст регіонів України значною мірою залежить від успішного вирішення завдань соціально-економічного розвитку, а саме: створення ефективної соціальної інфраструктури, гнучкого ринку праці, інтенсивного розвитку людського капіталу, перебудови соціальної політики малого міста з урахуванням вікового складу населення тощо.

Екологічний вимір. Великі площі, що зайняті під тверді побутові відходи (ТПВ), суттєва зношеність та недостатня потужність існуючих водоочисних споруд комунальної сфери, забруднення водних ресурсів скидами стічних вод промислових підприємств та комунальних господарств призвели до значної деградації довкілля малих міст. Саме тому вирішення проблеми утилізації та опрацювання ТПВ, модернізація систем очисних споруд стає наріжним каменем у питанні визнання інвестиційної привабливості малих міст України [20]. Зокрема, єдиний технологічний цикл операцій поводження з ТПВ (роздільне збирання органічних та інших ТПВ із поступовим переходом на роздільне збирання більшої кількості фракцій) стає ефективним безпечним інструментом залучення інвестицій у малі міста. Така технологія не тільки повертає ресурсоцінні вторинні матеріали в господарський обіг і здешевлює тим самим вартість виробленої продукції, але й зменшує обсяги захоронення побутових відходів, що позитивно впливає на довкілля.

Енергетичний вимір. Домінування енергоємних виробництв, зношеність основних фондів житлово-комунального господарства, низький рівень впровадження енергоефективних технологій та використання альтернативних джерел енергії, насамперед, через обмеженість коштів негативно вплинули на енергоефективність економіки малих міст. Однак, саме малі міста різних регіонів України мають значний нереалізований потенціал енергозбереження, зокрема, підвищення енергоємності житлово-комунального сектору; зниження інтегрального споживання палива та енергії малого міста у галузях промисловості, сфері послуг та секторі житлового господарства; заміщення споживання викопного палива відновлюваними джерелами енергії.

Вимір інфраструктурного забезпечення. Нераціональне планування міста, незадовільний стан доріг та низький рівень транспортної мобільності, занепад об'єктів соціальної інфраструктури впливають на погіршення морально-психологічного клімату мешканців малих міст, створюючи платформу для антигромадських проявів та зростання рівня злочинності. Ця проблема загострюється у зв'язку з нестачею коштів у місцевому бюджеті й важким фінансовим станом підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціальної інфраструктури. Між тим малі міста мають природні, культурно-історичні та символічні (брендингові) активи, що мають стати джерелом залучення інвестицій у розвиток інфраструктури міста, зокрема, для створення культурно-освітніх центрів, інноваційних хабів, інкубаторів, "живих" лабораторій, розробки туристичних маршрутів.

Інституціональний вимір. Формування бачення нової якості регіональної економіки, посилення уваги до розвитку локальних територіальних утворень є найважливішим напрямом інституціональних перетворень в Україні [21, с. 62]. Основними інституціональними механізмами забезпечення економічної безпеки малого міста є впровадження системи електронного врядування, фінансова самостійність міст, горизонтальна координація розвитку території. Активізація участі

територіальних громад, реально обране й підзвітне населенню місцеве самоврядування сприятимуть ефективному управлінню малим містом та ефективному розподілу бюджетних коштів. Зокрема, для малих міст гострою залишається проблема зниження корупційних бар'єрів при виділенні землі й видачі дозволів на будівництво.

На сучасному етапі одним із головних факторів розвитку економіки малого міста, як і економіки регіону є сталий збалансований розвиток. Без нього неможливо досягти на практиці прийняттого рівня економічної безпеки як окремого міста, так і всього регіону та країни в цілому. Взаємозв'язок між категоріями "економічна безпека" та "сталий розвиток" відображено у працях М. Єрмошенка [5, с. 29]. Він охарактеризував економічну безпеку як такий стан економічного механізму країни або регіону, "що характеризується збалансованістю та стійкістю до негативного впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати на основі реалізації національних інтересів сталий і ефективний розвиток економіки та соціальної сфери".

Основою сталого розвитку малого міста є комплексний підхід, що зумовлює розгляд усіх сфер життєдіяльності міста як системи взаємопов'язаних компонентів (економічного, соціального, екологічного та інституціонального). Стратегія сталого розвитку малого міста визначається особливостями потенціалу кожного міста і припускає формування такої моделі управління малим містом, що дозволяє забезпечити гідний рівень добробуту населення і динамічну рівновагу економічної системи з навколишнім середовищем. Поява додаткового економічного, соціального, екологічного ефекту внаслідок одночасного розвитку різноманітних стратегічних зон малого міста створює синергетичний ефект, що стає потужним фактором протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Синергетичний ефект сталого розвитку малого міста передбачає кардинальні зміни в усіх сферах, зокрема:

– впровадження сучасних тепло-, водо- та енергозберігаючих технологій, раціональне використання місцевих активів, розвиток інноваційної складової, співфінансування проектів зацікавленими сторонами (громадськістю, місцевим бізнесом тощо) стає відповіддю на *галузеві виклики* економіки малого міста;

– створення нових робочих місць та зниження безробіття, залучення молоді до участі у спільних проєктах і зниження її відтоку з міста, удосконалення системи освіти та охорони здоров'я населення, реформування системи житлово-комунального господарства, збільшення реінвестицій зекономлених коштів у соціальні програми, розвиток інфраструктури малого міста зменшує рівень *соціальних загроз* безпечного розвитку міста;

– зростання прозорості політики та діяльності місцевих органів влади, активізація участі населення і залученості різних секторів суспільства до прийняття рішень нівелює *інституціональні виклики* економічної безпеки малого міста;

– розвиток еколого-відповідальних моделей поведінки населення, поширення використання екологічно безпечного палива (біомаса, альтернативні джерела енергії), зниження рівня забруднення/відходів та оздоровлення навколишнього середовища, створення рекреаційних територій вирішує *екологічні проблеми* малого міста.

Саме спільне функціонування економічної, соціальної, екологічної та інституціональної підсистем формує для малого міста синергетичний ефект, який забезпечує сталий, безпечний і конкурентоспроможний розвиток його території, підвищує його інвестиційну привабливість та сприяє підвищенню якості життя населення.

Висновки:

1. Основою забезпечення економічних інтересів країни є сталий розвиток регіонів. Забезпечення економічної безпеки регіону – це процес сталого збалансованого розвитку його економіки та створення сприятливих умов для своєчасного реагування на внутрішні та зовнішні загрози.

2. Ефективна державна політика забезпечення економічної безпеки регіонів має базуватися, передусім, на результатах ідентифікації загроз динамічному розвитку суб'єктів регіону, зокрема, малих міст. Безпечний сталий розвиток малих міст має стати одним із ключових напрямків регіональної політики України. Недостатнє врахування специфіки малих міст під час проведення економічних, політичних, соціальних реформ загострило соціально-економічні процеси в них. У зв'язку з цим постає необхідність ідентифікації викликів соціально-економічному зростанню малих міст, що дестабілізують їх ефективне функціонування. За результатами теоретичного узагальнення загроз безпечному розвитку економіки на рівні малого міста виокремлено негативні явища та тенденції, які містять небезпеки системного характеру та потребують першочергового подолання. Вони формують галузевий, демографічний, еколого-енергетичний, соціальний та інституціональний виміри небезпеки.

3. Впровадження концепції сталого розвитку у малих містах стає імперативом їхнього безпечного зростання. Синергетичний ефект сталого розвитку малих міст дозволяє збалансовано та ефективно вирішити питання економічного, соціального, екологічного та інституціонального характеру. У свою чергу, інтеграція локальної економічної безпеки з регіональною і національною економічною безпекою, своєчасність і адекватність заходів, пов'язаних із відверненням загроз сталому розвитку, додержання балансу економічних інтересів малого міста, регіону та держави є підґрунтям дотримання принципів економічної безпеки країни в цілому.

Використані джерела:

1. *Бабець І. Г.* Основи формування економічної безпеки України: монографія / І. Г. Бабець, М. І. Флейчук та ін. – Львів: СПОЛОМ, 2011. – 208 с.
2. *Варналій З. С.* Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: моногр. / З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Сасенко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.
3. *Власюк О. С.* Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку: [наукова доповідь] / О. С. Власюк. – К.: Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України, 2008. – 48 с.
4. *Геєць В. М.* Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та інші. – Х.: ВД "Інжек", 2006. – 240 с.
5. *Єрмошенко М. М.* Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К., 2001. – 309 с.
6. *Мунтіян В. І.* Економічна безпека України: моногр. / В. І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 464 с.
7. *Пастернак-Таранушенко Г. А.* Економічна безпека держави. Статистика процесу забезпечення / Г. Пастернак-Таранушенко; за ред. проф. Б. Кравченка. – К.: Кондор, 2012. – 302 с.
8. *Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько.* – К.: НІСД, – 1997. – 144 с.
9. *Буркальцева Д. Д.* Оптимізація державної політики забезпечення економічної безпеки регіонів України у післякризовий період / Д. Д. Буркальцева // Наукові праці науково-дослідного фінансового інституту. – К.: НДФІ, 2012. – Вип. 3. – С. 87-93.
10. *Жаліло Я. А.* Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації / Я. А. Жаліло; Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. – К.: Сатсанга, 2001. – 224 с.

11. *Заблодська І. В.* Збалансований розвиток регіону як передумова його економічної безпеки [Електронний ресурс] / І. В. Заблодська. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_7_2/Zabolocka.pdf
12. *Ткач В. О.* Економічна безпека регіонів / В. О. Ткач // Держава та регіони. Серія “Економіка та підприємництво”. – 2009. – № 5. – С. 153-160
13. *Основи економічної безпеки : підручник / О. М. Бандурка, В. Є. Духов, К. Я. Петрова, І. М. Червяков.* – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 236 с.
14. *Барановський О. І.* Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання : монографія / О. І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 754 с.
15. *Донець Л. І.* Економічні ризики та методи їх вимірювання : навчальний посібник / Л. І. Донець. – К. : ЦУЛ, 2006. – 312 с.
16. *Нижник Н. Р.* Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) : навч. посіб. / Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник, В. Т. Білоус ; за заг. ред. П. В. Мельника, Н. Р. Нижник. – Ірпінь, 2000. – 304 с.
17. *Олейников Е. А.* Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е. А. Олейникова. – М., 1997. – 288 с.
18. *Жихор О. Б., Куценко Т. М.* Економічна безпека : навчальний посібник / О. Б. Жихор, Т. М. Куценко. – Харків : ХІБС УБС НБУ, 2013. – 144 с.
19. Статистичний збірник “Чисельність наявного населення України на 1 січня 2014 року”. - Київ, Державна служба статистики України, 2014. – 112 с.
20. *Жукова Н. В.* Підвищення рівня інвестиційної привабливості малих міст України (на засадах впровадження стратегії раціонального поводження з ТПВ) / Н. В. Жукова // Шості економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Львів, “Наукова спільнота”, 2015. – С. 32-35
21. *Воротін В. Є.* Державне управління конкурентоспроможністю національної економіки: регіональний аспект / В. Є. Воротін // Перспективи становлення конкурентоспроможної регіональної економіки: матер. шостого Пленуму Співки економістів України та Міжнар. наук.-практ. конф. / під заг. ред. В. В. Оскольського. – К., 2007. – С. 60-71.

Жукова Н. В. Угрозы и проблемы обеспечения устойчивого развития малых городов в системе региональной экономической безопасности Украины.

В статье рассмотрены угрозы и проблемы обеспечения устойчивого развития малых городов в системе региональной экономической безопасности Украины. Проанализировано содержание категорий “угроза” и “риск”, выделены основные внутренние и внешние угрозы экономической безопасности на региональном уровне. Исследованы особенности проблем безопасного экономического развития малых городов Украины и их связь с общерегиональными проблемами. Дана характеристика синергетического эффекта устойчивого развития как мощного фактора противодействия внутренним и внешним угрозам экономической безопасности малых городов.

Ключевые слова: устойчивое развитие, региональная экономическая безопасность, угрозы, риски, малый город, проблемы, синергетический эффект.

Zhukova N. V. Threats and challenges of small town sustainable development security in the Ukrainian regional economic security.

The threats and challenges of small town sustainable development in the system of Ukrainian regional economic security are examined. The meaning of terms ‘threat’ and ‘risk’ is analyzed, the main external and internal threats of regional economic security are sorted out. The peculiarities of secure economic growth challenges in Ukrainian small towns and their links to the general regional challenges are investigated. Synergetic effect of sustainable development as a powerful factor to confront external and internal threats of small town economic security is characterized.

Key words: sustainable development, regional economic security, threats, risks, small town, challenges, synergetic effect